

Малінська Г. Д.,

*доцент кафедри теорії та історії держави і права
Національного транспортного університету
<http://orcid.org/0000-0001-8554-7926>*

Останко О. М.,

*асистент кафедри теорії та історії держави і права
Національного транспортного університету
<http://orcid.org/0009-0002-3660-8731>*

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОЕТИЧНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ПАВЛА ТИЧИНИ В УМОВАХ ІДЕОЛОГІЧНОГО ТИСКУ ТА КУЛЬТУРНОГО ТЕРОРУ

Анотація. У статті досліджено трансформацію поетичної ідентичності Павла Тичина у контексті суспільно-політичних і культурно-історичних процесів ХХ століття. Проаналізовано особливості еволюції художнього мислення митця, його мовностильової системи, символічної образності та емоційної тональності під впливом модерністської естетики й тоталітарної ідеології. Встановлено, що рання творчість поета формується в межах українського модернізму та характеризується високим рівнем музикальності, синестезійності, ритмомелодики й духовної гармонії. Значну увагу приділено збірці «Сонячні кларнети», у якій поєднуються світло, музика та символічне осмислення природного й духовного універсуму. Доведено, що поетична мова раннього Павла Тичини функціонує як складний акустичний простір, побудований на взаємодії звукових, кольорових і емоційних образів. У ході дослідження з'ясовано, що подальша еволюція творчості митця відбувається в умовах посилення ідеологічного контролю над культурною сферою. Тоталітарна модель культури суттєво вплинула на художню систему автора, спричинивши поступову втрату символічної складності, естетичної автономії та внутрішньої гармонії поетичного слова. Виявлено, що зміна художньої структури супроводжується посиленням декларативності, риторичної уніфікації та пропагандистських елементів, особливо помітних у творах пізнішого періоду, зокрема у збірці «Чернігів» та вірші «Партія веде». Простежено, що поетична свідомість автора формується в умовах постійного конфлікту між потребою творчої свободи та вимогами політичної лояльності. Особливу увагу зосереджено на аналізі поезій «Гаї шумлять...», «Замість сонетів і октав», «І Бєлий, і Блок...», «Прометей», у яких відображено внутрішню драму митця, національно-історичну проблематику та художнє осмислення історичної катастрофи. Доведено, що творчість Павла Тичини репрезентує складний процес деформації індивідуальної творчої свідомості під впливом тоталітарного насильства. Визначено, що поетична спадщина митця є важливим свідченням духовної драми українського інтелектуала ХХ століття та потребує подальшого комплексного осмислення в сучасному літературознавчому дискурсі.

Ключові слова: Павло Тичина, модернізм, тоталітаризм, поетична свідомість, мовностильова система, символізм, музикальність, українська література ХХ століття.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Творчість Павла Тичини належить до найскладніших і водночас найпоказовіших явищ української літератури ХХ століття. Художня спадщина митця привертає постійну увагу дослідників, оскільки поєднує модерністське світовідчуття раннього періоду та подальшу трансформацію авторської свідомості в умовах тоталітарної доби. Поезія П. Тичини раннього етапу вирізняється високою музикальністю, символічною багатозначністю та глибокою внутрішньою гармонією, що, своєю чергою, забезпечило їй особливе місце в українському модернізмі. Подальша еволюція творчості поета відбувається вже під впливом ідеологічного тиску, унаслідок чого художня система автора поступово втрачає первинну естетичну цілісність. Зміна поетичної тональності, переорієнтація образної структури та посилення декларативності художнього висловлювання засвідчують глибоку деформацію індивідуального творчого мислення. Осмислення таких трансформацій дає змогу простежити складний взаємозв'язок між історичною епохою, духовним станом митця та еволюцією його поетичної мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з даної теми, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. В науковому дискурсі значна увага приділяється світоглядно-естетичним засадам творчості П. Тичина, зокрема взаємозв'язку його мовно-філософських концепцій із модерністською художньою традицією. Так, С. Єрмоленко акцентує увагу на особливостях мовотворчості митця [1]. Г. Грабович аналізує суперечливість творчої еволюції поета, наголошуючи на співіснуванні модерністських тенденцій і вимушеної адаптації до тоталітарного культурного простору [2]. Г. Вдовиченко досліджує механізми модерного й постмодерного мітоутворення у творчості П. Тичини [3]. Я. Поліщук розглядає місце письменника в українському культурному просторі крізь призму суперечностей між естетичною цінністю його доробку та ідеологічними нашаруваннями радянської доби [4]. Р. Харчук акцентує увагу на драматизмі внутрішніх змін П. Тичини під впливом суспільно-політичних обставин ХХ століття [5]. О. Баган аналізує проблему взаємодії митця й тоталітарної системи, підкреслюючи складність компромісу між художньою свободою та ідеологіч-

ними вимогами епохи [6]. Р. Кабанець висвітлює трансформацію суспільної ролі П. Тичини, простежуючи його перехід від літературної діяльності до активної участі в радянському політичному середовищі [7].

Попри значний обсяг літературознавчих досліджень, недостатньо вивченими залишаються питання трансформації поетичної свідомості П. Тичини під впливом тоталітарної ідеології, особливостей еволюції його мовностильової системи та механізмів взаємодії модерністської естетики з радянським культурним дискурсом.

Формування мети статті. Метою статті є дослідження трансформації поетичної ідентичності П. Тичини у контексті суспільно-політичних та культурно-історичних процесів ХХ століття, а також аналіз особливостей еволюції його художнього мислення, мовностильової системи й символічної образності під впливом модерністської естетики та тоталітарної ідеології.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Постать П. Тичини (1891-1967) посідає виняткове місце в історії української літератури ХХ століття, викликаючи тривалі літературознавчі дискусії. Осмислення його творчої спадщини зумовлюється історичною мінливістю суспільно-культурних орієнтирів. Вписування митця до канону української словесності здійснюється поетапно, відповідно до домінуючих ідеологічних моделей певного часу.

Формування особистості П. Тичини відбувається в умовах надзвичайно драматичних історичних змін перших десятиліть ХХ століття. На світогляд митця суттєво впливають національно-визвольні процеси та подальше утвердження тоталітарної системи. Поет стає безпосереднім свідком руйнування українського державницького проекту, що глибоко позначається на його духовній еволюції. У творчості автора водночас відображається складний процес внутрішньої трансформації, пов'язаний із переоцінкою національних та культурних орієнтирів. Від ранніх поезій 1906-1907 років до збірки «Чернігів» простежується поступова зміна художньої моделі митця, яка супроводжується драматичним послабленням модерністської естетики. Аналіз дорадянських, радянських і пострадянських інтерпретацій творчості П. Тичини засвідчує принципову відмінність підходів до осмислення його ідейно-художньої еволюції [3, с. 6].

Поетична свідомість П. Тичини формується в постійному зіткненні естетичної автономії та політичного примусу. Внутрішній конфлікт митця набуває особливої гостроти в умовах посилення репресивного контролю над культурною сферою. Авторська мова при цьому поступово втрачає символічну складність, орієнтуючись на стандартизовані форми ідеологічного висловлювання. Таке переорієнтування художньої системи демонструє, що тоталітарна модель культури впливає на тематику творів та безпосередньо на сам механізм поетичного мислення. Поет унаслідок цього змушений поєднувати внутрішню потребу творчої свободи з вимогами політичної лояльності.

Мовотворчість П. Тичини репрезентує глибоке лірично-філософське осмислення дійсності, поєднуючи художнє відтворення природних явищ із проникливим аналізом суспільних процесів. Поетична свідомість митця формується під впливом масштабних історичних потрясінь, що особливо виразно про-

стежується у творах, присвячених подіям революції та громадянської війни. П. Тичина надзвичайно чутливо реагує на суспільні катаклізми, відображаючи внутрішню драму епохи через складну систему символічних образів. Відновлені тексти, очищені від пізніших ідеологічних редагувань, дають змогу глибше осмислити справжній характер його художнього мислення. У цих поезіях надзвичайно виразно відтворюється атмосфера національного піднесення, яка поступово трансформується у відчуття історичної катастрофи. Образ українського прагнення до свободи набуває трагічного звучання, оскільки руйнується під тиском тоталітарного насильства [1, с. 18].

Модерністська поезика забезпечила П. Тичині провідне місце в українському літературному процесі першої половини ХХ століття. Його художній стиль вирізняється неповторною ритмомелодикою, складною образністю та особливою музичністю поетичного висловлювання. Саме ці риси формують унікальний авторський голос, який швидко набуває загальнонаціонального значення. Ідейно-смысловий рівень поезії митця також відіграє важливу роль, хоча політичні мотиви здебільшого інтегруються в художню тканину опосередковано. У творах П. Тичини надзвичайно органічно поєднуються переживання війни, революційних трансформацій, національного піднесення та страху перед суспільним руйнуванням. Особисті емоції автора при цьому переплітаються з колективним історичним досвідом українського народу. Образ поета-трибуна формується передусім через своєрідність його мовностильової організації. Саме стиль стає головним засобом репрезентації авторської ідентичності. Концепція кларнетизму й сьогодні залишається одним із важливих підходів до інтерпретації творчості П. Тичини, охоплюючи ранній та подальші етапи його художньої еволюції [2].

Поетична система П. Тичини функціонує як особлива модель культурної чутливості до історичної травми. Художній текст у його творчості фіксує зовнішню динаміку суспільних подій та внутрішній процес руйнування духовної цілісності митця. Авторська мова поступово переходить від поліфонічної гармонії до риторичної уніфікації, що виразно відображає механізми ідеологічного тиску. Унаслідок цього поетичне слово втрачає частину своєї естетичної автономії та щоразу активніше виконує функцію політичного посередництва.

П. Тичина належить до тих митців, у творчості яких поезія та релігійне світосприйняття функціонують як цілісна духовно-естетична система. Художнє мислення поета формується на основі глибокої символічності, що зумовлює особливу роль сакральних образів у його ранній ліриці. Тоталітарна епоха водночас здійснює радикальне переорієнтування духовних координат суспільства, утверджуючи комуністичну ідеологію як своєрідний квазірелігійний культ. За таких умов система активно потребує митців, здатних поєднати емоційну силу поетичного слова з механізмами політичного впливу. Християнська символіка у творчості П. Тичини поступово трансформується відповідно до нових ідеологічних вимог. Образ України, який у ранній поезії асоціюється зі Скорбною Матір'ю та сакральною жіночою постаттю, пізніше набуває ознак радянської героїзованої символіки. У текстах автора формується своєрідний «червоний іконостас», у межах якого політичні постаті та революційні гасла набувають майже сакралізованого статусу. Поетичне слово при цьому найбільш активніше виконує функцію ідеологічної легітимації радянської дійсності [5, с. 62].

Творчість П. Тичини раннього періоду висвітлює складне поєднання національно зорієнтованого світовідчуття та суперечливих естетичних тенденцій доби. У його ранніх текстах простежується глибока емоційна прив'язаність до української культурної традиції, що виявляється у символічній образності та музичності художнього мислення. Поряд із цим у поезії автора наявні елементи масовізму та художньої деструкції, які згодом набувають ширшого культурного поширення. Такі тенденції поступово створюють основу для формування моделі радянської колективістської свідомості [6, с. 50].

Пристосування П. Тичини до умов тоталітарної системи супроводжується суттєвими змінами його художнього мислення. Поет у цей період створює низку творів, орієнтованих на офіційні ідеологічні вимоги радянської доби. Його тексти відтворюють політичну риторику, підпорядковуючись нормативам соціалістичного реалізму. Наприклад, у збірці «Чернігів», а також у вірші «Партія веде» особливо виразно простежується переорієнтація авторської свідомості на офіційну модель висловлювання. Художня мова при цьому втрачає внутрішню символічну милозвучність, набуваючи декларативного характеру. Такі зміни переконливо засвідчують поступове підпорядкування поетичної творчості механізмам політичного контролю [7, с. 76].

Поетична система П. Тичини у 1930-1940-х роках функціонує як своєрідний простір співіснування естетичного таланту та ідеологічного тиску. Художня свідомість автора зберігає окремі елементи ранньої музичальності й символізму, проте вони вже інтегруються в нову систему політичних координат. Авторське слово поступово втрачає внутрішню автономію, набуваючи репрезентативно-пропагандистського спрямування. Через це творчість митця цього періоду сприймається як складний приклад духовного компромісу в умовах репресивної культурної політики.

В українському літературному каноні П. Тичина посідає суперечливе й неоднозначне місце. За радянської доби його творчість підлягає жорсткому цензурному контролю, що суттєво впливає на принципи її інтерпретації. Тексти поета редагуються, ідеологічно коригуються та подаються у спрощеному вигляді відповідно до офіційних культурних вимог. Унаслідок цього формується частково деформований образ митця, позбавлений внутрішньої творчої складності. У пострадянський період відбувається нове переосмислення спадщини П. Тичини, яке супроводжується критичним переглядом його ролі в українській літературі. Значна частина творів, написаних відповідно до політичної кон'юнктури, сьогодні сприймається як художньо й морально проблематична. Через це постать поета нерідко опиняється на периферії сучасного літературного канону [4, с. 24].

Відтак складність сучасного осмислення творчості П. Тичини зумовлюється подвійністю його культурної репрезентації. Поет одночасно постає як автор модерністського прориву та як митець, інтегрований у систему радянської офіційної культури. Така подвійність формує особливий тип рецепції, у межах якого естетична цінність ранньої творчості співіснує з критичним ставленням до пізнішого ідеологізованого письма. Художня спадщина П. Тичини при цьому стає важливим свідченням впливу тоталітарного насильства на трансформацію індивідуальної творчої свідомості.

З огляду на те, трансформація поетичної ідентичності П. Тичини особливо помітна у зміні емоційної тональності його

творчості. Ранні тексти позначені гармонійністю світосприйняття та музичною цілісністю художнього образу. Подальший період творчості характеризується посиленням внутрішнього напруження, що виникає внаслідок зіткнення національного ідеалу з реальністю політичного терору. Символічна система автора поступово втрачає первинну складність, натомість у текстах стають більш помітними ознаки ідеологічної регламентації. Така зміна художньої структури засвідчує глибоку деформацію індивідуального творчого мислення під впливом тоталітарної культурної моделі.

У ході дослідження здійснено аналіз творів П. Тичини. Так, збірка «Сонячні кларнети» [8] є одним із найвиразніших зразків українського модерністського письма початку ХХ століття. Уже сама назва збірки формує складний символічний код, у межах якого поєднуються світло, музика та космічна гармонія. Лексема «сонячні» актуалізує семантику життєтворчої енергії, а образ «кларнетів» увиразнює музичний принцип організації художнього тексту. Унаслідок цього поетична система П. Тичини вибудовується на синестезійній взаємодії звуку, кольору та емоційного переживання. Назви творів «Арфами, арфами...», «Хор лісових дзвіночків», «Енгармонійне» або «Пастелі» додатково засвідчують тяжіння автора до музикалізації слова та імпресіоністичної образності.

Поетична мова раннього П. Тичини функціонує як особливий тип акустичного простору. Автор активно використовує фонетичну інструментацію, завдяки чому текст набуває ефекту внутрішнього звучання. Асонансні та алітераційні конструкції при цьому посилюють мелодійність вірша та створюють відчуття ритмічної безперервності. Саме тому художня тканина «Сонячних кларнетів» сприймається через смисл та безпосередньо через акустичну організацію мовлення. Така мовностильова модель демонструє надзвичайно високий рівень взаємодії поетичної семантики й музичної форми.

Поезія «Гаї шумлять...» [8] уособлює гармонійний тип світосприйняття, у межах якого людина постає органічною частиною природного універсуму. Уже початковий рядок «Гаї шумлять – / Я слухаю» формує модель глибокого емоційного єднання ліричного суб'єкта з довкіллям. Дієслівні форми «слухаю», «милуюся», «дивуюся» послідовно передають внутрішню динаміку психологічного стану героя. Автор водночас використовує короткі синтаксичні конструкції, що надають тексту особливої ритмічної плавності. Лексичний повтор у рядках «Милуюся – дивуюся» підсилює інтонацію щирого емоційного захоплення. Емоційний центр поезії концентрується навколо фрази «Чого душі моїй / так весело», де внутрішній стан героя передається через безпосередню психологічну відкритість.

Аналіз тексту твору засвідчує домінування дієслів чуттєвого сприйняття, що формують ефект безперервної взаємодії людини й природи. Художній простір поезії вибудовується через акустичні образи «дзвін гуде», «думки пряде», «тихий шепіт трав». Звукова організація твору при цьому створює особливу атмосферу внутрішньої гармонії. Порівняння «Купаючи мене, / мов ластівку» увиразнює мотив легкості та духовного піднесення. Образ ріки у фіналі твору набуває музичної семантики, оскільки вислів «Горить-тремтить ріка, / як музика» поєднує зорове та слухове сприйняття в єдину синестезійну конструкцію [8].

Натомість поезія «Замість сонетів і октав» [9] репрезентує один із найгостріших текстів раннього періоду творчості митця.

Жанрова формула «замість сонетів і октав» символічно вказує на руйнування класичної естетичної моделі під впливом історичної катастрофи. Поетичне мовлення при цьому набуває уривчастості та внутрішньої напруги. Рядок «Уже світає, а ще імла...» формує контраст між очікуванням світла та збереженням атмосфери тривоги. Образ «імлі» актуалізує семантику невизначеності й духовного затемнення. Психоемоційний стан ліричного суб'єкта концентрується у повторюваній фразі «Яка зайшла ж мені печаль!», що виконує функцію емоційного рефрену.

Поетична свідомість П. Тичини під час написання твору ще зберігає внутрішню опірність щодо насильницького переосмислення дійсності. Художній текст функціонує як форма емоційного спротиву дегуманізації суспільства. Авторська мова при цьому не підпорядковується офіційній риторичній, а навпаки – демонструє глибоке відчуття історичної катастрофи. Така модель поетичного мислення пізніше зазнає істотної трансформації під впливом тоталітарного культурного контролю.

Вірш «І Белий, і Блок...» [10] демонструє складний синтез особистісного переживання та національно-історичної проблематики. Наприклад, рядок «Стоїть сторозтерзаний Київ, / і двісті розп'ятий я» концентрує надзвичайно потужну експресію національного болю. Епітет «сторозтерзаний» підсилює образ руйнування, а метафора «розп'ятий я» актуалізує мотив мучеництва та духовного страждання. Синтаксична організація твору вирізняється високим рівнем емоційної динаміки. Оклічні конструкції «не може ж так быть!» або «поете, устань!» посилюють інтонацію внутрішнього протесту. Автор активно використовує біблійну символіку, що особливо виразно простежується в образі «Мойсея». Україна при цьому осмислюється як народ, що перебуває в стані історичного випробування та очікує духовного провідника. Вислів «Чорнозем підвівся і дивиться в вічі» надає природному образу ознак живої історичної сили. Земля у творі функціонує безпосередньо як носій колективної пам'яті та національної свідомості.

У збірці «Плуг» [11] П. Тичина розкриває якісно новий етап художньої еволюції митця, у межах якого рання гармонійна модель світосприйняття зазнає суттєвої трансформації. Образ «плуга» функціонує як метафора радикального перетворення суспільної реальності. Назви творів «Псалом залізу», «Палить універсали...», «Месія» або «На майдані...» водночас засвідчують посилення революційної тематики та динамізацію поетичного мислення. Поетична мова автора дедалі активніше поєднує модерністську символіку з елементами політичної риторичності. Унаслідок цього художній текст набуває ознак внутрішньої суперечливості, оскільки естетика духовної гармонії співіснує з мотивами руйнування та історичного насильства.

Своєю чергою, поезія «Прометей» [12] втілює надзвичайно виразну модель осмислення проблеми тиранії, насильства та духовного спротиву. Образ Прометея у творі функціонує як символ людини, приреченої на страждання в умовах історичного поневолення. Уже рядки «Ви мене держали / між скелями, в кайданах, у неволі» формують атмосферу тривалого фізичного й духовного пригнічення. Лексеми «кайдани», «неволя», «терпів» створюють семантичне поле несвободи та примусу. Поет водночас використовує розмовно-емоційні інтонації, що надають монологу особливий психологічний напруження. Повтор дієслівних конструкцій «терпів», «ждав», «дивлюсь» посилює ефект внутрішнього виснаження героя.

Особливої експресивності твір набуває через систему символічних образів. Орли та коршаки у тексті символізують різні форми тиранічної влади. Рядок «За двоголовим – / одноголовий, білий, чорний» формує узагальнений образ політичного насильства, що змінює форми, проте зберігає свою репресивну сутність. Авторська мова при цьому поєднує метафоричність із різкою емоційною прямою. Вислів «Рвонув усе це к чорту, аж камінь закричав!» передає кульмінаційний момент внутрішнього бунту героя. Дієслова «двигну», «рвонув», «закричав» формують надзвичайно динамічну інтонацію спротиву.

Висновки з дослідження і перспективи подальших пошуків у даному науковому напрямку. Отже, проведене дослідження засвідчує, що творчість П. Тичина репрезентує суперечливий процес трансформації поетичної свідомості в умовах масштабних історичних та суспільно-політичних потрясінь ХХ століття. Рання лірика митця формується в межах модерністської естетики та характеризується високим рівнем музичальності, символічної образності, синестезійності й духовної гармонії, що особливо виразно простежується у збірці «Сосячні кларнети» та поезіях «Гаї шумлять...», «І Белий, і Блок...», «Замість сонетів і октав». Аналіз художніх текстів дає змогу стверджувати, що подальша еволюція творчості поета відбувається під потужним впливом тоталітарної культурної моделі, унаслідок чого авторська мова поступово втрачає естетичну автономію та щоразу активніше підпорядковується механізмам ідеологічного контролю. Трансформація художнього мислення П. Тичини супроводжується зміною емоційної тональності, переорієнтацією символічної системи та посиленням декларативно-пропагандистських елементів, що особливо помітно у творах пізнішого періоду. Поетична спадщина митця функціонує як важливе свідчення духовної драми українського інтелектуала в умовах репресивної епохи, відображаючи складний конфлікт між потребою творчої свободи та вимогами політичної лояльності. Відтак постать П. Тичини доцільно розглядати як показовий приклад деформації індивідуальної творчої свідомості під впливом тоталітарного насильства, що зумовлює актуальність подальшого комплексного осмислення його художньої спадщини в сучасному літературознавчому дискурсі.

Подальші дослідження доцільно спрямувати на поглиблене вивчення мовностильових трансформацій творчості П. Тичина у контексті взаємодії модерністської естетики та тоталітарного ідеологічного дискурсу.

Література:

1. Єрмоленко С. Філософія мови Павла Тичини. *Культура слова*. 2016. № 84. С. 14-25. URL: https://iul-nasu.org.ua/pdf/kultur-aslova/84/2-ks_84.pdf
2. Грабович Г. Переосмислюючи поезію Павла Тичини: творення і приховування модернізму. *Крутиця*. 2020. № 5-6. С. 29-36. URL: <https://krytyka.com/ua/articles/pereosmyslyuyuchy-poeziyu-pavla-tychynu-tvorennia-i-prykhovuvannya-modernizmu>
3. Вдовиченко Г. В. Філософські настанови ранньої творчості П. Тичини як об'єкт модерно-постмодерного мітотворення. *Українські культурологічні студії*. 2019. Том 2 № 5. С. 5-11. DOI: [https://doi.org/10.17721/UCS.2019.2\(5\).01](https://doi.org/10.17721/UCS.2019.2(5).01)
4. Поліщук Я. Павло Тичина в антиноміях літературного канону. *Слово і час*. 2016. № 4. С. 16-25. URL: <https://nasplib.isoftware.kiev.ua/bitstreams/09943270-abee-40d1-9cd6-333aec0d5ed1/download>

5. Харчук Р. Зміна обличчя: Павло Тичина. *Літакцент*. 2016. С. 58-62. URL: <https://dyvoslovo.com.ua/wp-content/uploads/2016/02/13-0211.pdf>
6. Баган О. Роль Павла Тичини у творенні естетичної парадигми соціалізму (до проблеми «Митець і тоталітаризм»). *Слово і час*. 2014. № 8. С. 19-26. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/3f5d1906-11f0-4bd4-a27b-719a3efa03f3/content>
7. Кабанець Р. Ю. Від поета до політика: Павло Тичина. *Сторінки історії*. 2017. № 45. С. 71-81. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5244.45.2017.117195>
8. Тичина Павло. Сонячні кларнети (збірка). URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=417>
9. Тичина Павло. Замість сонетів і октав. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=17026>
10. Тичина Павло. І Бєлий, і Блок.... URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=5519>
11. Тичина Павло. Плуґ (збірка). URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=427>
12. Тичина Павло. Прометей. URL: <https://ukreclassic.com.ua/pavlo-tichina-prometej>

Malinska H., Ostapko O. Transformation of Pavlo Tychyna's poetic identity under conditions of ideological pressure and cultural terror

The article examines the transformation of Pavlo Tychyna's poetic identity within the context of the socio-political and cultural-historical processes of the twentieth century. The study analyzes the evolution of the poet's artistic thinking, his linguistic and stylistic system, symbolic imagery, and emotional tonality under the influence of modernist aesthetics and totalitarian ideology. It has been established that the poet's early works were formed within the framework of Ukrainian modernism and are characterized by a high degree of musicality, synesthesia, rhythmic melody, and spiritual harmony. Considerable attention is devoted to the collection *Sunny Clarinets*, in which light, music, and the symbolic interpretation of the natural and spiritual universe are combined. It is proved that the poetic language of the early Pavlo Tychyna

functions as a complex acoustic space constructed through the interaction of sound, color, and emotional imagery. The research demonstrates that the further evolution of the poet's work occurred under conditions of increasing ideological control over the cultural sphere. The totalitarian model of culture significantly affected the author's artistic system, causing a gradual loss of symbolic complexity, aesthetic autonomy, and the inner harmony of poetic expression. It has been revealed that changes in the artistic structure were accompanied by an intensification of declarative rhetoric, rhetorical unification, and propagandistic elements, which are especially evident in the poet's later works, particularly in the collection *Chernihiv* and the poem *The Party Leads*. The study traces how the poet's artistic consciousness developed within a constant conflict between the need for creative freedom and the demands of political loyalty. Special attention is paid to the analysis of the poems "The Groves Are Rustling...", "Instead of Sonnets and Octaves," "And Bely, and Blok...", and "Prometheus," which reflect the poet's inner drama, national and historical issues, and the artistic interpretation of historical catastrophe. It is proved that Pavlo Tychyna's work represents a complex process of deformation of individual creative consciousness under the influence of totalitarian violence. The study concludes that the poet's literary heritage serves as an important testimony to the spiritual drama of the Ukrainian intellectual of the twentieth century and requires further comprehensive interpretation within contemporary literary studies discourse.

Key words: Pavlo Tychyna, modernism, totalitarianism, poetic consciousness, linguistic and stylistic system, symbolism, musicality, twentieth-century Ukrainian literature.

Дата першого надходження статті до видання: 24.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 14.05.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 26.05.2026